

ÜHEKSAS PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2020

1Kn 18:21–26.36–39 (Hb 4:1–2.9–13; Mt 7:13–14)

[20 Ja Ahab läkitas käsu kõigile Iisraeli lastele ning kogus prohvetid Karmeli mäele.]¹

21 Nüüd astus Eelija kogu rahva ette ja ütles: «Kui kaua te lonkate kahe karguga? Kui ISSAND on Jumal, siis käige Tema järel; aga kui Baal on see, siis käige tema järel!» Aga rahvas ei vastanud temale sõnagi.

22 Siis Eelija ütles rahvale: «Mina olen ainus järelejäänud ISSANDA prohveta, aga Baali prohvetid on nelisada viiskümmend meest.

23 Antagu meile kaks härjavärssi: valigu nemad enestele üks härjavärss, raiugu tükkideks ja pangu puude peale, aga nad ärgu süüdaku tuld; mina valmistan teise härjavärsi ja panen puude peale, ja minagi ei süüta tuld.

24 Siis hüüdke teie oma jumala nime ja mina hüüan ISSANDA nime! See jumal, kes siis vastab tulega, on Jumal!» Ja kogu rahvas kostis ning ütles: «See kõne on hea!»

25 Ja Eelija ütles Baali prohvetele: «Valige enestele üks härjavärss ja valmistage see esimesena, sest teid on rohkem! Hüüdke siis oma jumala nime, aga ärge süüdake tuld!»

26 Ja nad võtsid härjavärsi, kelle ta neile andis, ning valmistasid selle. Siis hüüdsid nad Baali nime hommikust lõunani, öeldes: «Baal, vasta meile!» Aga ei häält ega vastust. Ja nad karglesid ümber altari, mille nad olid teinud.

[27 Aga lõunaajal Eelija pilkas neid ning ütles: «Hüüdke valjema häälega, sest ta on ju jumal! Vahest on ta mõtteis, on läinud kõrvale või viibib teekonnal? Vahest ta magab? Aga küllap ta ärkab!»

28 Siis nad hüüdsid valjema häälega ja täkkisid end mõõkadega ja piikidega oma viisi järgi, kuni neil veri hakkas voolama.

29 Ja kui lõunaeg oli möödunud, siis nad märatsesid kuni roaohvri toomise ajani; aga ei häält, ei vastust ega tähelepanu.

30 Siis ütles Eelija kogu rahvale: «Astuge minu juurde!» Ja kogu rahvas astus tema juurde. Siis parandas ta ISSANDA altari, mis oli maha kistud.

31 Ja Eelija võttis kaksteist kivi, vastavalt Jaakobi laste suguharude arvule, kellele oli tulnud ISSANDA sõna ja kellele oli öeldud: «Su nimi olgu Iisrael!»

32 Ja ta ehitas kividest altari ISSANDA nimele ja tegi altari ümber kraavi, mis mahutas külimitu seemet.

33 Siis ta ladus puud ja raius härjavärsi tükkideks ning pani puude peale

¹ Salmid 20, 27–35 ja 40 on EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskavas välja jäetud. Lugupidamisest pühakirjateksti vastu ja loo terviklikkuse huvides võiks need salmid jumalateenistusel siiski lugeda.

34 ja ütles: «Täitke neli kruusi veega ja valage põletusohvri ja puude peale!» Siis ta ütles: «Tehke seda teist korda!» Ja nad tegid teist korda. Siis ta ütles: «Tehke kolmandat korda!» Ja nad tegid kolmandat korda.

35 Vesi aga voolas ümber altari ja kraavgi täitus veega.]

36 Ja kui siis roahvrit pidi ohverdatama, astus prohvet Eelija ette ja ütles: «ISSAND! Aabrahami, Iisaki ja Iisraeli Jumal! Saagu täna teatavaks, et Sina oled Jumal Iisraelis ja mina olen Sinu sulane ja et mina olen kõike seda teinud Sinu sõna peale!

37 Vasta mulle, ISSAND! Vasta mulle, et see rahvas saaks teada, et Sina, ISSAND, oled Jumal ja et Sina pöörad tagasi nende südamed!»

38 Siis ISSANDA tuli langes alla ja sõi ära põletusohvri, puud, kivid ja põrmu ning lakkus ära vee, mis oli kraavis.

39 Kui kogu rahvas seda nägi, siis heitsid nad silmili maha ja ütlesid: «ISSAND on Jumal! ISSAND on Jumal!»

[40 Aga Eelija ütles neile: «Võtke kinni Baali prohvetid, et ükski neist ei pääseks!» Ja rahvas võttis nad kinni. Ja Eelija viis nad alla Kiisoni jõe äärde ning tappis nad seal.]

Sissejuhatus

Juudi traditsioonis liigitatakse Kuningate raamat[ud]², nagu ka Joosua, Kohtumõistjate ja Saamueli raamatud, «varajaste prohvetite» alla³, kristlikus traditsioonis loetakse nad enamasti «ajalooramatute» hulka. Vana traditsiooni kohaselt on Kuningate raamatu[te] autoriks suuremas osas prohvet Jeremija⁴, uuem piibliteadus on enamasti seisukohal, et tegemist on erinevatest allikatest kombineeritud teosega, mis pärineb põhiosas eksiili- ning sellele järgnevast ajast ja kujutab endast nn deuteronomistlikku ajalookirjandust.

Kuningate raamatut (raamatuid) lugedes on näha, et tavapärase ajalookirjandusega siiski tegemist ei ole, kuna erinevatele ajajärkudele ja isikutele (eeskätt kuningatele) pööratakse ebaproportsionaalselt palju või vähe tähelepanu. See näitab, et autori taotluseks ei ole mitte anda kiretut ülevaadet Iisraeli ja Juuda [kuningate] ajaloost, vaid tegemist on teoloogilise ja tõepoolest prohvetliku raamatuga, mille eesmärgiks on ligi neljasaja aasta pikkuse ajalooperioodi näitel kujutada Jumala ja Tema rahva vahekorda, ühtlasi ajaloos toimunut, toimuvat ning toimuma hakkavat selle varal seletades ja mõtestades.

² Heebrea traditsioonis on tegemist ühe raamatuga, varajasim kaheks jagamine on leitav Septuagintas pealkirjadega Βασιλειών Γ' ja Βασιλειών Δ'.

³ «Hilised prohvetid» on Jesaja, Jeremija, Hesekiel ja 12 «väikest prohvetit» Hooseast Malakini (Taaniel ei kuulu juudi traditsiooni järgi mitte prohvetite, vaid kirjade (poetilise kirjanduse) hulka.

⁴ Babüloonia Talmud, Baba Bathra 15a.

Kuningate raamatu[te] valdav suhtumine Põhjariiki ja selle kuningatesse on negatiivne. Põhjus on ilmne: alates Jerobeami on Põhja-Iisrael taganenud ning andunud väärale jumalateenistusele (vrd 1Kn 12:26–33), kusjuures see ei ole mitte niivõrd poliitiline, vaid eeskätt usuline probleem, kuna see on vastuolus nii Jumala ja Iisraeli rahva vahel sõlmitud lepinguga kui Taavetile antud töötustega ja tema soo jumaliku kutsumusega.

Kuningate kõrval (ja enamasti nende vastastegelasena) kujutatakse Kuningate raamatu[te]s Issanda prohveteid, kellest kõige enam ruumi pühendatakse Eelijale ja Eliisale, aga nimetatakse ka teisi, näiteks Miikat ja Jesajat. Kuningad, isegi need, keda näidatakse enam-vähem positiivses valguses, suhtuvad prohvetitesse enamasti nagu paratamatutesse tülitakitajatesse, kellega tuleb siiski arvestada ja võimalust mööda hästi või vähemalt neutraalselt läbi saada ning kelle poole pöördutakse (vahel ka vastutahtmist) siis, kui kas kuningas isiklikult või kogu maa on sattunud kitsikusse.

Kuningate raamatu[te] keskseks sõnumiks on kuulutus Issanda ustavusest ning, sõltuvalt sellest, kuidas Jumala rahvas Tema ustavusele vastab, kas õnnistusest ja jumalikust kaitsesest või, vastupidi, kohtust ja karistusest. Nii Iisraeli riigi jagunemise kui mõlema kuningriigi langemise põhjusena nähakse eeskätt valitsejate taganemist õigest jumalateenistusest ning oma kohustuste täitmisest rahva juhtimisel ja õigel teel hoidmisel.

Eriti prohvet Eelija tegevuse puhul on oluline Iisraeli püha jäägi temaatika, millel on keskne koht nii tema vastasseisus Baali prohvetitega 1. Kuningate raamatu 18. peatükis, kus ta seab kogu rahva valiku ette, keda teenida – kas Issandat või Baali –, kui ka Eelija põgenemisel tagakiusamise eest ja kohtumisel Issandaga 1. Kuningate raamatu 19. peatükis.

Eelija jõukatsumine Baali prohvetitega järgneb vahetult tema vastasseisule kuningas Ahabiga, kes süüdistab Eelijat Iisraeli õnnetusse saatmises (1Kn 18:17) – põhjuseks see, et Eelija oli ennustanud suure põua tulekut ning viimasega kaasnes näljahäda. Eelija vastas Ahabile: «Mina ei saada Iisraeli õnnetusse, küll aga sina ja su isa sugu, sest te jätate maha Issanda käsud ja sina käid baalide järel!», ning ärgitas kuninga kutsuma kokku ebajumalaprohvetid, et lõpuks ometi selgeks teha, kellel on õigus. Milline oli seejuures Ahabi motivatsioon, seda ei täpsustata – küll aga öeldakse, et ta järgis Eelija üleskutset ning nelisada viiskümmend Baali ja nelisada Ašera prohvetit tulid Karmeli mäele justnimelt tema käsul: «Ja Ahab läkitas käsu kõigile Iisraeli lastele ning kogus prohvetid Karmeli mäele.» (1Kn 18:20)

Nii Eelija lugudes kui Kuningate raamatu[te]s tervikuna saab ühemõtteliselt nähtavaks ainsa tõelise Jumala meelevald nii Iisraeli kui kõigi teiste riikide ja rahvaste üle, samuti iga üksiku inimelu üle, milles tuleb esile ja teostub nii Issanda õnnistus kui vajadusel ka kohtumõistmine ja nuhtlus.

Keelelisi märkuseid

Prohvetid – אֲתֵּהֲנַבִּיאִים – sõna נְבִיא – «prohvet» – tuleneb verbist נָבַא – «prohvetlikult kõnelema» –, mille üheks kaastähenduseks on ülevoolav pulbitsemine või väljavalamine.

Karmeli – הַכְרֵמֶל – sõna ja nimi כְּרָמֶל tähendab «istandus», «viljapuuaed». Selle sõna tähendusvarjundiks on eriline viljakus ja lopsakus.

Nüüd astus – וַיֵּגֶשׁ – sõna נָגַשׁ tähendab «lähenema», «lähedale tulema / astuma».

Eelija – אֱלִיָּהוּ – nimi אֱלִיָּה tähendab «minu Jumal on Issand (Jaah)».

Lonkate – פָּסַחִים – sõna פָּסַח tähendab «mööda minema»⁵, ka «lonkama», aga ka «[siiasinna] karglema»⁶.

Kahe karguga – עַל־שְׁתֵּי הַסַּעֲפִים – sõna סָעַף tuleneb verbist סָעַף – «ära lõikama», «lõhestama» –, niisiis oleks ehk õigem tõlkida kogu väljend «kui kaua te hüplete siiasinna kaheks lõhestatuna».⁷

Issand – originaalis kasutatakse nii siin kui järgnevatel salmides Jumala nime יְהוָה .

Aga kui Baal on see – וְאַם־הַבַּעַל – sõna ja nimi בַּעַל tähendab «omanik», «peremees», «isand».

Ümber altari – עַל־הַמִּזְבֵּחַ – õigupoolest «altaril».

Aga küllap ta ärkab – וַיִּקְץ – võiks tõlkida ka «ja tuleb üles äratada».

Kuni neil veri hakkas voolama – עַד־שֶׁפָּרַדְדָּם עֲלֵיהֶם – võiks tõlkida ka jõulisemalt «kuni neil hakkas verd purskama».

Roohvrit – הַמִּנְחָה – sõna מִנְחָה tähendab «kingitus», «andam», «ohvriand», «roa- (s.t reeglina veretu) ohver».

⁵ Siit tuleneb ka sõna פָּסַח – «paasa» (vrd 2Ms 12:27: וְזָבַח־פָּסַח הוּא לַיהוָה אֲשֶׁר פָּסַח עַל־בְּתֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל – «See on paasaohver Issanda auks, kes ruttas mööda Iisraeli laste kodadest.»)

⁶ Nii on see sõna tõlgitud 1Kn 18:26. 1739. aasta Piiblis on jäädud «lonkamise» juurde: «...ja nemmad lonkasid se altari jures, mis olli tehtud.»

⁷ 1739. aasta Piiblis: «Kui kaua teie ollete lonkamas kahhes mõttes?»

Ohverdatama – בַּעֲלוֹת – sõna עָלָה tähendab «üles minema», «üles viima», «ülendama», «ülistama», «[ohvrit/kingitust] üle andma», siit tulenevalt ka «ohverdama».

Pöörad – הִסְבֵּתָ – sõna סָבַב tähendab «pöörama», «tagasi tooma». Siin kasutatakse nn prohvetlikku täisminevikku: tulevikus toimuv on kindel, nagu oleks see juba sündinud.

Nende südamed – אֶת־לִבָּם – sõna לָב tähendab lisaks südamele ka üleüldiselt inimese sisemust, sisemaailma, seda, kes ta iseendas (ja enesest teadlikuks saanuna) on, aga samuti tahtevalmidust ja [tegutsemis-] julgust.

Siis heitsid nad – וַיִּפְּלוּ – siin kasutatakse nagu eelmises salmis sõna נָפַל – «langema», niisiis võiks tõlkida «siis nad langesid».

Silmili maha – עַל־פְּנֵיהֶם – õigupoolest «näoli maha».

Issand on Jumal – יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים – «JHWH – Tema on [ainus tõeline) Jumal».

Sisuline analüüs

Karmeli mäel toimunud jõukatsumine Eelija ja Baali (ning Ašera) prohvetite vahel oli ühelt poolt Eelija katse tuua Iisrael ebajumalateenistusest (või religioosest relativismist) tagasi ainsa tõelise Jumala juurde, teiselt poolt üheks tema ja kuningas Ahabi vastasseisu kõrghetkeks. Etteruttavalt tuleb tunnistada, et kumbagi eesmärki prohvet ei saavutanud – ei suutnud Eelija ümber veenda ei kuningat ega tema rahvast. Esialgsele triumfile järgnes põgenemine kuninga ja eriti kuninganna Iisebeli kättemaksu eest, pettumus, meeleheide, soov surra – ning Jumala antud õppetund, mille sisuks oli meeldetuletus, et ei Eelija ega Jumala enda suurus seisne mitte välistes jõudemonstratsioonides, vaid vaikes püsivuses ja ustavuses (vrd 1Kn 19).

Kuningate raamat kujutab Ahabit vägagi mustades värvides: «Ahab, Omri poeg, tegi kurja Issanda silmis, rohkem kui kõik need, kes enne teda olid olnud. Kas sellest veel vähe oli, et ta käis Nebati poja Jerobeami pattudes? Ta võttis naiseks Iisebeli, siidonlaste kuninga Etbaali tütre, ja läks ning teenis Baali ja kummardas teda. Ja ta püstitas Baalile altari Baali kotta, mille ta Samaariasse oli ehitanud. Ja Ahab valmistas Ašera kuju. Ahab tegi Issanda, Iisraeli Jumala vihastamiseks veel rohkem kui kõik Iisraeli kuningad, kes enne teda olid olnud.» (1Kn 16:30–33) Siiski on üllataval kombel märgata ka teatavat sümpaatiat, millega prohvet Eelija Ahabisse suhtub. Jah, ta kõneleb talle korduvalt äärmiselt karme sõnu ning Ahabi ja tema naise Iisebeli süül tabab Iisraeli põud koos sellega kaasnenud ränga näljahädaga, ent ometi otsib ta jälle üles, üritab teda ehk meeleparanduselegi kutsuda ja aktsepteerib tema (tõsi küll, mitte kestvate) patukahetsust (vrd 1Kn 21:27–29).

Ka Baali ja Ašera prohvetid laseb Eelija Karmeli mäele kutsuda Ahabi patusest eluviisist ajendatuna – muidugi mitte ainult Ahabi enda pärast, vaid kuna seeläbi on kuningas eksitanud kogu rahva ebajumalaid teenima ning ta õnnetusse saatnud (vrd 1Kn 18:17j).

Küsimus, millele Karmeli mäel vastust otsiti – või õigemini sõnum, mille Eelija tahtis kuningale ja Iisraeli rahvale anda – ei olnud mitte lihtsalt selles, kumb Jumal on tõeline, kas JHWH või Baal. Pigem oli küsimus n-ö religioossetes relativismis. Eelija poolt rahvale öeldud sõnade «Kui kaua te lonkate kahe karguga?» tähenduseks on tõenäoliselt: «Kas te tõesti arvate, et on võimalik teenida üheaegselt mitut jumalat?» Eelija on veendunud, et on vaid üks tõeline Jumal – JHWH –, ja väljendab seda ka eesti keelde raskesti tõlgitava viisil, kasutades sõna «jumal» JHWH-st rääkides korduvalt koos artikliga, Baalist kõneldes aga alati ilma.

Baali (ja Ašera) prohvetitel on «oma jumalad», kelle poole nad võivad hüüda, palju tahavad – mingit vastust sealt ei tule. Eelija ei esinda Baali prohveteid ja Baali ennast pilgates (1Kn 18:27) mitte religioosset «kolkapatriotismi», vaid, nagu öeldud, kindlat veendumust, et on ainult üks tõeline Jumal ja kõik ülejäänud on vaid inimeste väljamõeldis. Kui ta nimetab Issandat Aabrahami, Iisaki ja Iisraeli Jumalaks ja kinnitab, et Ta on «Jumal Iisraelis» (1Kn 18:36), siis see ei tähenda mitte, nagu oleks JHWH üksnes Iisraeli Jumal, vaid vastupidi, kinnitust, et Iisraeli kuulub erilisel viisil Temale (vrd 1Kn 18:31).

Oma veendumuses tegutseb Eelija Issanda sõnale toetudes (vrd 1Kn 18:36), s.t kindla usuga, et see, mida ta teeb, on õige ning Jumal ei saa jätta talle vastamata. Jumal vastabki talle, aga viimselt ikkagi mitte nii, nagu prohvet on seda endale ette kujutanud. Väliselt küll: «Issanda tuli langes alla ja sõi ära põletusohvri, puud, kivid ja põrmu ning lakkus ära vee, mis oli kraavis.» – ning kui «rahvas seda nägi, siis heitsid nad silmili maha ja ütlesid: «Issand on Jumal! Issand on Jumal!» (1Kn 18:38j) Paraku ei täitunud vähemalt mitte sellisel kujul, nagu Eelija lootis, tema palve sisuline pool: «Sina pöörad tagasi nende südamed!» (1Kn 18:37)

Hiljem, kui Eelija seisis Issanda palge ees Jumala mäel Hoorebil, heitis ta Jumalale ette: «Ma olen tõsiselt ägestunud Issanda, vägede Jumala pärast, sest Iisraeli lapsed on hüljanud Sinu lepingu, nad on kiskunud maha Sinu altariid ja on mõõgaga tapnud Sinu prohvetid. Mina üksi olen üle jäänud ja nad püüavad võtta mu hinge.» (1Kn 19:10.14) – etteheide, mida on huvitav kõrvutada äsja toimunuga: «Aga Eelija ütles neile: «Võtke kinni Baali prohvetid, et ükski neist ei pääseks!» Ja rahvas võttis nad kinni. Ja Eelija viis nad alla Kiisoni jõe äärde ning tappis nad seal.» (1Kn 18:40) Rahvas küll langes jumalikkude tunnusmähte nähes näoli maha ja tunnistas JHWH ainsaks tõeliseks Jumalaks⁸, ent nende südamed ei pöördunud siiski tagasi Issanda juurde. Sest nagu

⁸ יהוה הוא האלהים יהוה הוא האלהים – «JHWH – Tema on Jumal! JHWH – Tema on Jumal!» Sõna «jumal» ees on siin mõlemal korral ka artikkel.

Issand ise ilmutab end tormituule, maavärisemise ja tuleleekide asemel meelsamini vaikselt, tasases sosinas (vrd 1Kn 19:11j), nii ootab Ta ka oma rahvalt mitte väliste vapustuste mõjul demonstreeritavat paraku pahatihti üksnes välispidist vagadust, vaid tõelist seesmist pöördumist ja vaikset ustavust, milleks kahjuks ei ole valmis kuigi paljud: «Ma jätan Iisraelis üle seitse tuhat: kõik põlved, mis ei ole nõtkunud Baali ees, ja kõik suud, mis ei ole teda suudelnud.» (1Kn 19:18)

Jutluseks

EELK Kirikukäsiraamatu järgi on Nelipühale järgneva üheksanda pühapäeva teemaks «Tõde ja eksitus». Muuhulgas öeldakse pühapäeva sissejuhatuses: «Kristlasel tuleb elus võidelda, et eraldada tõde valesst ja õige väärast.»

Kirikukäsiraamatu lugemiskava teise lugemisaasta Evangeelium (Mt 7:13–14) kannab õigupoolest mitte niivõrd sõnumit vahetegemisest tõe ja vale vahel, kuivõrd sellest, et ka õige usu puhul võib inimese tee viia hukatusse, kui sellega ei kaasne Jumala Sõnale rajatud elu hea vili. Kuna lugemiskavas antud lühikesele lõigule järgnevad koheselt Jeesuse sõnad valeprohvetitest (Mt 7:15j), siis võiks ehk kaaluda evangeeliumiteksti pikendamist vähemalt 23. salmini. Sel puhul tekiks ka kõnekas paralleel Jeesuse sõnade «Paljud ütlevad mulle tol päeval: «Issand, Issand, kas me ei ole Sinu nimel ennustanud ja Sinu nimel kurje vaime välja ajanud ja Sinu nimel teinud palju vägevaid tegusid?»» ning Vanas Testamendis kirjeldatud prohvet Eelija vägevate tegude vahel. Muidugi mitte öelda tahes, nagu oleks Eelija puhul tegemist valeprohvetiga, vaid Eelija järgnevat kogemust meelde tuletades, et Jumal eelistab end võimsate tunnustähtede asemel pigem vaikse sahinana tunda anda.

Teise lugemisaasta Epistel (Hb 4:1–2.9–13), mille võiks samuti lugeda koos vahepealsete salmidega, lisab – eriti juhul, kui loetaks kõik salmid – õige ja vale vahel vahetegemisele ustavuse ja püsivuse mõõtme. Ka siin on ilmsed paralleelid Vana Testamendi lugemisega, kuna Eelija oma kindla veendumusega selles, et on vaid üks tõeline Jumal, seisab vastakuti nii kuninga, sadade ebajumalaprohvetite kui viimselt pea kogu Iisraeli rahvaga, kes õigupoolest ei väidagi, nagu ei oleks JHWH Jumal, vaid esindavad pigem religioosset mitmekesisust ja sallivust, millele on palju keerulisem vastu seista kui otseselt mustvalgele maailmapildile.

Tõsi, ka siin on asi tegelikult üsna mustvalge: kas on olemas ainult üks tõeline Jumal, või ongi jumalaid palju. Ning sellest tulenevalt – ja siin tekib taas huvitav seos Evangeeliumiga: kas inimene valib ja loob endale jumala oma meeldivuse (oma näo) järgi, või mõistab ennast ainsa tõelise Jumala looduna, Temast kõigest sõltuvana, ja allutab ennast sellele, mis on Jumalale meelepärane?

Eelija poolt kasutatud pilt, mis on eesti keelde tõlgitud «kahe karguga lonkamisena», aga mis kõneleb pigem heitlikkusest, oma arvamistes (ja ka oma usulistes ning samuti kõlbelistes veendumustes) siia-sinna hüplemist, näitab, et valiku tegemine ei pruugi olla sugugi lihtne ega enesestmõistetav.⁹ Me näeme 1. Kuningate raamatu 18. ja 19. peatükki kõrvutades, et kõrghetkedele järgnevad tõsised langused tabasid isegi suurt jumalameest ja prohvetit Eelijat ennast.

Kuidas jääda ustavaks? Kuidas teha õigeid valikuid ja leida tee, mis viib ellu? Pühapäeva Epistel annab siin head nõu: «Jumala sõna on elav ja tõhus ja vahedam kui ükski kaheterane mõök ning tungib läbi, kuni ta eraldab hinge ja vaimu, liigesed ja üdi, ning on südame meelsuse ja kaalutluste hindaja. Ja ükski loodu ei ole Tema ees nähtamatu, vaid kõik on alasti ja paljastatud tema silma ees – Tema ees, kellele meil tuleb aru anda.» (Hb 4:12j)

Jutluse võib üles ehitada näiteks järgmiste punktidenä:

1. «Kui kaua te lonkate kahe karguga?» Küllap see on võrdpilt, mis saadab kogu inimkonda pattulangusest peale – ja meidki meie elus, võib-olla lausa igapäevaselt. Nii palju on suuri ja väikseid valikuid, mille tegemisel kõigume küll ühele, küll teisele poole – ja millest mõned võivad osutada lausa määravaks nii meie kui teiste inimeste elule või koguni igavikule.
2. Jumal on pikameelne ja armuline. Ta oli pikameelne Iisraeli rahva ja isegi patuse kuninga Ahabiga. Ja Ta oli pikameelne ka prohvet Eelijaga – jah, isegi too suur jumalamees vajab Jumala pikameelsust, kuna ei olnud temagi päriselt vaba tollest «kahe karguga lonkamisest». See on meile ühelt poolt kindlasti lohutuseks ja julgustuseks – teisalt aga tõsiseks meeldetuletuseks ja hoiatuseks, et me ei läheks liiga enesekindlaks (seda enam, et sellele järgnev langus ja meeleheide võivad meid murda, nagu peaaegu juhtus prohvet Eelijaga – vrd 1Kn 19:4).
3. Jumal ootab meilt vaikset ustavust ja püsivust. Aga mis kõige tähtsam: Jumal ise on ustav ja kindel. Vahel ilmutab Ta end ka suurte tunnustähtede kaudu – enamasti aga ainult nii, et sellest osa saamiseks peame esmalt ise vaikseks jääma. Kindel on see, et on vaid üks tõeline Jumal. Me teame, et Tema suurimaks eneseilmutuseks ja imelisimaks teoks on Tema Poja inimesekssaamine, kannatused, ristisurm ja ülestõusmine. Kui tahame leida tee ellu, siis pole meil seda otsida kuskilt mujalt kui Tema juurest, sest Tema on tee ja tõde ja elu. Ellu jõudmiseks ei piisa aga mitte ainult tee teadmisest, vaid seda mööda tuleb käia. Ka praegu on sobiv hetk seda mööda astuma hakata.

⁹ Ja valiku mittetegemine võib olla tegelikult väga mugav. Palju mugavam on nimetada abikaasa petjat «naistemeheks», selle asemel, et ütelda, et ta on abielurikkujaga. Palju mugavam on kõnelda aborti tegeva inimese õigusest enesemääramisele kui tunnistada, et tegemist on vaid ettekäändega sündimata lapselt elu- ja enesemääramise õiguse äravõtmiseks. Palju mugavam, kui tunnistada ühtainsat Jumalat, on esitleda end salliva ja avatud mõtteviisiga inimesena, mis sest, et nõnda minnakse vastuollu tõega. Palju mugavam on olla «kaasaegne» – kättesaamatuna tunduvasse igavikku suunatuse asemel.